

'Sancties tegen Rusland: is het Westen bereid de prijs ervoor te betalen?'

www.knack.be 26/12/2014

'De sancties tegen Rusland treffen ook indirect de Westerse partners economisch -een prijs die Westerse beleidsmakers bereid zijn te betalen-, maar de gevolgen zijn ook politiek niet min. De vraag is of het Westen zich voldoende bewust is van de prijs van dat laatste', aldus Dirk Rochtus (KU Leuven).

Rusland heeft zich omwille van zijn politiek tegenover de Krim en Oost-Oekraïne economische sancties vanwege het Westen op de hals gehaald. Die sancties doen pijn, zozeer dat her en der stemmen opgaan om ze terug te schroeven.

Voorals in Duitsland woedt het debat over zin en onzin van de sancties. Dat is geen toeval. Weinig landen hebben zoveel politieke, economische en historische banden met Rusland als precies Duitsland. Nergens anders dan bij onze oosterburen vind je zoveel 'Russlandversteher', mensen die empathie koesteren voor Rusland.

Gewezen sociaaldemocratisch bondskanselier Gerhard Schröder (SPD) bijvoorbeeld pleit al heel lang voor meer begrip jegens Rusland. Maar hij is dan ook goede maatjes met de Russische president Vladimir Poetin en voorzitter van de raad van bestuur van Nord Stream, het consortium dat via een pijpleiding in de Oostzee Russisch gas levert aan Duitsland en waarvan het Russische staatsgasbedrijf Gazprom de belangrijkste aandeelhouder is.

Ook de huidige christendemocratische kanselier Angela Merkel (CDU) kent Rusland vanuit haar jeugd in de Duitse Democratische Republiek (DDR), de gewezen 'frontstaat' van de Sovjet-Unie tijdens de Koude Oorlog. De euforische gevoelens van Schröder tegenover Rusland deelt ze echter niet. In de gasleveringen onderkende ze al in 2004, - toen ze nog geen kanselier was - , het gevaar van een 'bovenmatige afhankelijkheid' tegenover Rusland.

Knauw

Christendemocraten en sociaaldemocraten regeren samen in Berlijn, maar de vraag hoe de sancties tegen Rusland te evalueren doet stilaan barstjes ontstaan in hun 'Grote Coalitie'. Verschillende politici van de SPD trekken de sancties in twijfel, die van de twee christendemocratische partijen CDU en CSU houden er verder aan vast. De huidige Duitse minister van Buitenlandse Zaken, Frank-Walter Steinmeier (SPD), steekt zijn bezorgdheid niet onder stoelen of banken dat de impact van de sancties op de Russische economie ook een politieke destabilisering van Rusland in de hand zou kunnen werken. Hij beseft ook wel dat zijn aanvankelijk geloof in de 'modernisering van Rusland door handelsbetrekkingen', de 'Modernisierungspartnerschaft' tussen Rusland enerzijds en de Europese Unie (EU) en Duitsland anderzijds, een flinke knauw heeft gekregen door het teruggrijpen van Moskou naar ook militair geïnspireerde dwangmiddelen om bepaalde conflicten op te lossen.

Het is net dat laatste waaraan Merkel in naam van de Europese vredesordening paal en perk wil stellen en wat ze als volgt uitdrukt: 'De sancties zijn om bepaalde redenen uitgevaardigd. Ze kunnen alleen door het wegvallen van deze redenen weer opgeheven worden.' Voor Merkel moet er verder gepraat worden als er ook zichtbaar stappen vooruit volgen uit de omzetting van het Akkoord van Minsk, waarmee Rusland, Oekraïne en de separatisten in Oost-Oekraïne zich in september onder bemiddeling van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) bereid hadden verklaard om te werken aan een de-escalatie.

'Gevaarlijke weg'

Dat is het verschil tussen de sociaaldemocraten en de christendemocraten van de Bondsrepubliek Duitsland. De eerstgenoemde vrezen dat er door een destabilisatie van Rusland ten gevolge van de sancties binnenlandse krachten zouden kunnen worden opgewekt die nog erger, nog minder berekenbaar zijn dan Poetin, de laatstgenoemde menen dat de verantwoordelijkheid volledig bij de Russische president ligt, dat hij dan maar een 'staatsbankroet' moet verhinderen (zoals Wolfgang Schäuble, de Duitse minister van Financiën, stelt). Terwijl het volgens Steinmeier een vergissing is te geloven dat de sancties tot meer 'veiligheid in Europa' zouden leiden, beweert Manfred Weber (CSU), de fractievoorzitter van de Europese Volkspartij (EVP) in het Europese Parlement, dat Poetin alleen door 'kracht, vastberadenheid en altijd weer nieuwe gesprekken van zijn gevaarlijke weg tegenover Europa en de naburige regio's af te brengen is.'

Prijs

Het debat tussen de politici gaat over de reikwijdte van de sancties, over welke prijs het Westen bereid is te betalen in naam van de waarden die de internationale gemeenschap heilig zijn zoals vrede, zelfbeschikking, respect voor grenzen. De sancties bergen inderdaad risico's in zich, niet alleen voor Rusland, maar ook voor de wereld. De handelspartners van Rusland lijden er ook onder, en zeker in Duitse zakenkringen groeit de kritiek op de sancties. Bijna een derde van de Duitse bedrijven die in Rusland investeren, denkt dat er ontslagen zullen vallen en dat projecten zullen moeten worden geannuleerd.

Werner Wenning, een van de topmanagers van de Duitse industrie, neemt een haast apolitek standpunt in als hij zegt: 'Wij ondernemers kunnen ons niet elke keer het politieke systeem uitzoeken. Wij kunnen niet bij elke omwenteling de machines meenemen, het land verlaten en zeggen: we komen terug als jullie tegemoet komen aan onze opvattingen over democratie.'

Hoe begrijpelijk ook de bezorgdheid om de economische welvaart die hieruit spreekt, toch zou het bedrijfsleven de ogen niet mogen sluiten voor de ontwikkeling en de veiligstelling van de democratie in een bepaald land. Tegelijk is het een illusie om blindelings te geloven in een soort 'Wandel durch Verflechtung', een politieke verandering door economische vervlechting. In het geval van Rusland heeft de 'Modernisierungspartnerschaft' politiek gezien nog niet veel vruchten afgeworpen. Maar door de sancties zal het op dat terrein zeker niet vooruitgaan. Rusland richt de blik nu al meer op China, ook niet bepaald een toonvoorbeeld van wat het Westen onder een democratisch bestel verstaat.

De sancties treffen Rusland en indirect ook de Westerse partners economisch - een prijs die Westerse beleidsmakers bereid zijn te betalen - , maar de gevolgen zijn ook politiek niet min, en de vraag is of het Westen zich voldoende bewust is van de prijs van dat laatste.